

IELŪGUMS UZ TIRGU

Iveta Pumpure

Nominācijas „Latvijas Labākais tirgotājs” 30 gadu jubilejas pasākums norisa jaunajā biroja un loģistikas centrā „TMZO LATVIJA”. Kopumā tika pasniegtas 29 balvas. Skaisti būtu, ja būtu 30 balvas, vai ne? Bet varbūt tā trīsdesmitā jau ir pasniegta?

Jau sen.

No Latvijas tirgotājiem Latvijas tirgum. Un trīsdesmit gadus Latvijas Tirgotāju asociācija šo balvu svinīgi piešķir.

TIRGUS. CILVĒKS. DZĪVE

Reiz teicu, ka mobilais telefons man nozaga draugus, jo vienmēr, jebkurā vietā, tu esi sasniedzams. Tu, viņš, viņa, jebkurš cilvēks. Parunāju un sajūtu, ka viss ir noticis – komunikācija notikusi. Bet nekā. Ne ar ko nevar salīdzināt sajūtu, kad tiecies ar draugu, paziņu, kolēģi – tiecies ar cilvēku. Kad esi kopā, redzi, jūti, kad visas maņas, gan apzinātās, gan neapzinātās, veido šo kopējo pasauli, kurā atrodas divi (vai vairāki) cilvēki, un starp viņiem virto dzīve. Tieša, nepastarpināta.

Lielveikali man devalvēja iepirkšanās prieku. Tas ierauj bezpersoniskā mašīnā, kas nohipnotizē kā trusi, un tu pērc, pērc, vajag vai nevajag. Cita lieta ir bodītes, mazie veikaliņi, tirgi, kur regulāri iepērcies, kur tevi pazīst, sveicina, iesaka, izstāsta, “lūk, laba manta, bet

to labāk neņem”, kur ne tikai notiek naudas konversija precē, bet arī mijiedarbība. Starp pārdevēju un pircēju. Darījums. Enerģijas apmaiņa – es tev, tu man.

Viss sākas ar cilvēku. Lai kā tagad priecātos par e – veikaliem, attālinātām iepirkšanās iespējām, tā ir pavisam cita dimensija. Lietišķa, pragmatiska un, godīgi sakot, nereti manipulējoša, lai gan ir izņēmumi. Teiksiet – tāds ir mūsdienu tirgus, tādi ir tirgus noteikumi. Vienīgais veids, kā var dabūt naudu, ir paņemt to no otra cilvēka. Vārds “paņemt” nenozīmē „atņemt” – tas nozīmē, viens cilvēks labprātīgi otram dod. Visbiežāk, par kaut ko. Un te ir viens nozīmīgs fakts – tirgus bez cilvēkiem nevar pastāvēt. Arī e -veikali. Tajā neredzamajā telpā, ticiet man, kaut kur ir cilvēki. Un tas savukārt nozīmē, citējot sengrieķu filozofu Protagoru: “Cilvēks ir visu lietu mērs”. Ir liela atšķirība starp “tirgotāju” un “tirgoni”. Tirgotājs ir cieņpilns arods, savukārt tirgonis ir cilvēks ar tādu īpašību un iemaņu kopumu, kura mērķis ir tikai un vienīgi nauda.

Te var skaļi iebilst: visi grib naudu! Visi grib nopelnīt! Pasaule grozās ap naudu! Es nepiekrītu. Ja nauda būtu laimes, veselības, prieka ekvivalents, tad bagātie neraudātu. Bet raud. Un kā vēl. Tātad, ir kaut kas cits. Varbūt gandarījums par darbu? Kur nauda ir patīkama blakne, loģisks rezultāts, bet ne virsmērķis.

Kādreiz tirgus bija vieta, kur notika

ne tikai tirdzniecība, bet arī svētki. Bija cirks, izpriecas, krodziņi. Tas bija pasākumu kopums. Nereti ļoti gaidīts. Nē, es neesmu atpakaļrāpulis, kurš tagad vaid par senām dienām, kur zāle bija zaļāka, debess zilāka. Es esmu tālejoši domājošs cilvēks, kurā joprojām dzīva ir ideja, ka var savienot pagātni ar tagadni, veidojot tagadni no nākotnes iespējām un pagātnes pieredzes. Ir vērts iedziļināties cilvēces kļūdās, kas novedušas līdz krīzēm, katastrofām, iznīcībai un likt to aiz auss.

CEREMONIJA. FAKTI UN IZJŪTAS

Daudz sapucētu un priecīgu cilvēku. Un kā nu ne – viņi ir uzvarētāji. Novērtēti. Dažādās tirgus jomās. Ir atzinīgi novērtēts viņu darbs. Devums sabiedrībai.

Svētku zāle ir pilna, svinīgā ceremonijas daļa tiek atklāta ar Latvijas Tirgotāju asociācijas prezidenta Henrika Danuseviča ievadrunu klātesošajiem par to, kā viss sākās, par 1995. gadu, vārdus papildina ar nostalgiskiem foto uz lielā ekrāna, kur redzams Labākais veikaliņnieks 1995, Labākais krodziņnieks 1995, tiek pieminētas situācijas no dzīves, mazas etīdes, kurās nav ciparu, skaitļu, kā pierasts domāt, ka tirgus ir sastāv tikai no šādām mērvienībām, te ir emocijas. Ik pa brīdim atskan arī kāda H. Danuseviča

atjautīgā remarka par esošo situāciju Latvijas tirgū, līdz pamazām šī man tik attālā vide – tirgus, tirdzniecība – kļūst interesanta, jo priekšplānā ir iznācis cilvēks. Pēc uzrunas uz skatuves kāps uzvarētāji. Piemēram, tiek nosaukts laureāts nominācijā “Mazie veikali”. Tas ir Līksnas pagasta veikals Vaikuļānos. Uz skatuves kāpj smaidīga, jauna, par sevi pārliecināta sieviete, kur katrā vārdā, žestā, kustībā var nolasīt – man patīk tas, ko es daru! Man sanāk! Kad atskan stāsts, kā šī sieviete trīs dienu laikā ir iekārtojusi Līksnas veikalu, par to, kāds piensums ir no šī veikala, cik daudz tas ir devis pagastam, tu saproti – cilvēks! Cilvēks ir tas, kas nosaka tirgu! Jā, ir likumi! Jā, ir nepieciešamas zināšanas! Bet tas ir pakārtoti. Prātā nāk kāda kafejnīca, kur vienmēr ir cilvēki. Mazītiņu, ar dažiem galdiņiem. Protams, bulciņas un kūciņas ir garšīgas, arī cenas nav saceltas debesīs – un tā ir gudrība, gudra tirgotāja politika, bet tas nav viss. Tur ir laba gaisotne. Tur gribās būt. Varbūt ar cilvēku ir līdzīgi? Mana filozofija – vieta, darbs, prece, VISS – ir konkrēta cilvēka turpinājums. Viņa iekšējās pasaules turpinājums.

Uz skatuves tiek uzaicināta vēl viena balvas saņēmēja - bistro “Fēnikss”. Šī sieviete man sēdēja blakus, viņa bija ļoti uztraukusies. Tas bija redzams. Būšana uz skatuves viņai ir sveša. Tātad – mērķis nav slava, vara, nauda. Viņa vienkārši dara to, kas viņai patīk. Un izdodas. Es atkal dzirdu daudz labu vārdu par labi padarītu darbu. Kad sieviete atgriežas,

apsēžoties savā vietā, viņas seja ir atvieļojums un prieks. Viņas seja spīdēja kā saulīte. Novērtēts darbs ir svētīts darbs. Tas iedvesmo. Sen, sen es klausījos lekciju par darbinieku motivēšanu. Tika veikta aptauja, ko cilvēks izvēlētos – vai darbu, kur ir stabils, patstāvīgs ienākums, bet viņš ir tikai skrūvīte lielajā mehānismā, bez noteikšanas iespējām, vai darbu, kur darbinieku novērtē, kur ir iespēja ietekmēt darba procesu, kur ir izaugsmes iespējas, kur atalgojums atkarīgs no darba rezultāta. Aptaujas rezultāts – 64 % izvēlējās otro variantu. Secinājumus lai izdara katrs pats, bet kāpēc tik liels procentuāls pārsvars par labu otrajam variantam, ir saprotams un loģisks. Jo tas ir cilvēku cenošs.

Viss turpinās. Latvijas Tirgotāju asociācijas prezidents H. Danusevičs ir vārda virtuozs. Nav paužu, nemitīgi klātesošo uzmanība tiek saistīta ar faktiem, jokiem, īsiem izklāstiem par balvas saņēmēju, personisko pieredzi, viss notiek raiti, plūstoši. Lūk, kārtējais uzvarētājs – Oak’A Burgers un Oak’A BBQ! Re, kā! Viņi neizmanto sasaldētās burgeru sagataves. Un tā jau ir, cienījamie, kvalitāte. Sauklis “laiks ir nauda” nav patiess. Laiks ir dzīve. Tie ir cilvēki, kuriem goda lieta ir piedāvāt augstu kvalitāti. Tā ir cieņa pret sevi. Cieņa pret pircēju. Cieņa ir dzīves gudru cilvēku īpašība.

Vēl kāds uzvarētājs – ziedu veikals “Magnolijas zieds”. Rīdzinieki un galvaspilsētas viesi to būs pamanījuši. Tas veikals ir skaists, bezgalīgi skaists! Paradīze zemes virsū. Oāze pelēkajā rutīnā. Tajā

nemitīgi pārsteidz ne tikai ziedu piedāvājums, bet arī skatlogu dekorācijas – tās ir fantastiskas, prieku raisošas – tā ir māksla, kas iedvesmo un rada prieku gan pircējiem, gan garāmgājējiem. Tas tāpēc, lai pievilinātu pircēju? Protams. Bet kas par pievilinājumu! Atceraties, kādreiz bija tirdzniecības vieta “Bērnu pasaule”. Tā vecā. Kur uz skatlogiem brauca skatīties no visas Latvijas. Kas, laika gaitā, no skatloga pārvērtās par cilvēka bērības, skaistajām atmiņām. Ir iracionālas lietas. Mēs pārkam sajūtas. Sajūtu, ka es to varu atļauties. Sajūtu, ka man ir iespēja. Nauda. Statuss. Sajūtu, ka esmu brīva. Prece ir kas vairāk par mantu. Tieši tāpēc tirgus ir maģiska vieta, kur notiek īsta dzīve. Vai zinājāt, ka psihologi laulību salīdzina ar biznesu. Darījuma aktu. Vienošanās starp diviem cilvēkiem, kur abi partneri dodas uz vienu mērķi, kur bez uzticēšanās, cieņas, izaugsmes nekādi. Lai biznes plauktu, jābūt skaidriem spēlēs noteikumiem, kas ir pieņemami un saprotami abiem.

Lūk, jau tiek nosaukti galvenās balvas saņēmēji: Atpūtas bāze “Virogna” no Višķu pagasta un SIA “AVECTOR” Rīgas.

Ir tāds sens vārds - meičas. Citādāk es balvas saņēmējas nevaru nosaukt, trīs jaunas sievietes, kas burtiski uzspurdza uz skatuves. Jā, tā esot, viņas piekrita teiktajam, viņu atpūtas bāzē esot ciemojies pat Latvijas Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs. Un viņam patīcis! Uzvarētājas staroja priekā un pārliecībā – brauciet pie mums! Visi ir gaidīti. Te arī obligātais foto – tik mīļi un aizkustinoši, kad cienjami ļaudis paklausīgi sastingt objektīva priekšā – un kā nu ne – tiek iemūžināta vēsture, lai dodos tālāk, un ne jau uz vietu, kas šajā dienā uz dažām stundām iedalīta krēsla veidā, bet uz savu dzīvi, kur cilvēks ir savā vietā.

Un kas ir SIA “AVECTOR”? Divos vārdos – pārvākšanās serviss. Izcils serviss. Viņu moto: “Mūsu pieredze un atbildība ļauj nodrošināt augsta standarta pakalpojumus.” Kad ar kolēģiem braucām uz ceremonijas vietu, pa ceļam LTA prezidents H. Danuseviča palīdz Tīna Poiša ieraudzījām SIA “AVECTOR” transportu. Un viņa iesaucās: “Tā ir laba zīme!” Un tas jau ir kas vairāk nekā pēc konkrētiem kritērijiem standartizēts novērtējums.

